

УДК 340.1; 340.5

Баєва Л.В.

канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

### **РЕФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ КРАЇН ЄС**

У сучасних умовах, відповідно до прагматичного підходу до завдань і компетенції правоохоронних органів, відбувається юридичне і фактичне розширення повноважень поліції. Це відображається, зокрема, у тому, що в Німеччині, Франції, Італії, Іспанії та ін. країнах поліцейські службовці на практиці майже в повному обсязі здійснюють розслідування переважної частини кримінальних справ, адже судова влада і прокуратура делегують поліції більшість своїх функцій.

Особливостями відзначається структура поліції у Німеччині, де правоохоронна система включає два рівні: федеральний та суб'єктів федерації (земель). В одних землях (Нижня Саксонія, Північна Рейн-Вестфалія, Саарланд, Шлезвінг-Гольштейн) поліція – державний орган, в інших (Баварія, Гессен) – це фактично муніципальна установа. Взаємодія поліцейських сил першого та другого рівнів здійснюється шляхом розроблення й укладення угод між МВС Німеччини і МВС земель, а також через постійно функціонуючу раду міністрів внутрішніх справ земель.

Поліція загальнодержавного рівня зазвичай складається з поліції охорони громадського порядку (охоронної поліції, кримінальної поліції, поліції готовності та поліції бундестагу. На земельному рівні останню замінює поліцейська адміністрація. Тобто поліцейська система Німеччини включає спеціалізовані поліцейські відомства. Проте структурні особливості такої поліції практично залежить від традицій, історичних умов, матеріально-фінансових можливостей адміністративно-територіальних утворень.

Структурні підрозділи федерального Міністерства внутрішніх справ відіграють важливу роль у забезпеченні правоохоронної діяльності в особливо значущих для забезпечення внутрішньої безпеки сферах, а також у налагодженні і підтриманні співробітництва суб'єктів поліцейської діяльності на національному та міжнародному рівнях. Відповідно до конституційної доктрини, «внутрішня безпека» належить до найсуттєвіших суспільних благ, що потребують особливого захисту з боку держави, оскільки захист громадян від кримінальних або терористичних загроз (йдеться, насамперед, про політично мотивовану злочинність) вважається передумовою для вільного розвитку країни.

Система класичних німецьких поліцейських відомств федерального рівня не включає підпорядковані непрофільним федеральним міністерствам служби, які мають автономний статус та широку юрисдикцію в галузі правоохоронної діяльності, виконують завдання поліції в окремих сферах: 1) федеральна залізнична поліція; 2) транспортна і повітряна поліцейські служби; 3) військова поліція; 4) служба поштової поліції; 5) служба кримінальних розслідувань митного відомства. Такі спеціальні підрозділи федерального рівня є специфічними суб'єктами правоохоронної діяльності Німеччини, що глибоко інтегровані до системи забезпечення внутрішньої безпеки.

Муніципальні підрозділи поліції Французької Республіки загалом нечисленні, їх функції зведені до виконання обов'язків з підтримання громадського порядку. Крім цього утворюються вони в середніх і невеликих містах з чисельністю населення більше 10 тис. мешканців.

Здійснена на початку 80-х років XX ст. реформа внесла зміни не лише до правового статусу й організації органів місцевого самоврядування, але й до статусу поліції. Це стосується створення нового інституту комісарів, що змінив традиційний для Франції інститут префектів.

В умовах сучасності у країнах Європи модель децентралізованої поліції, заснованої на принципах самоврядування, збереглася виключно у Швейцарії. Там відсутній єдиний і монолітний корпус державної поліції, чисельність органів правопорядку і принципи їх функціонування визначаються кантональними місцевими органами влади. Тому тут відзначаються суттєві відмінності в організації та діяльності служб поліції. Не дивлячись на граничну децентралізацію, у країні діють чіткі форми взаємовідносин і правила регіонального співробітництва у сфері правопорядку, розроблені конфедерацією кантональних комендантів поліції Швейцарії та об'єднанням шефів міської поліції.

У свою чергу, поліцейська система Франції включає адміністративну і судову частини. Завдання останньої полягають в документальному оформленні вчиненого правопорушення, збиранні відповідних доказів і розшуку правопорушників, котрі його вчинили.

Таким чином, мета зазначеної реформи полягала в об'єднанні органів внутрішньої безпеки і усіх ресурсів: людей, досвіду, грошей і засобів для забезпечення єдиного ефективного керівництва поліцейською діяльністю. Одним з її імпульсів стало подолання наслідків економічної кризи, а досягненням – економія фінансових ресурсів у результаті об'єднання посад допоміжного персоналу (бухгалтерії, кадрів та ін.), підвищення окладів працівникам поліції до відповідного пристойного європейського рівня.

Система правоохоронних органів є органічною складовою частиною суспільства, продуктом його діяльності, відтворенням менталітету і рівня розвитку.

Запозичення позитивного досвіду організації і функціонування системи цих органів однієї держави в іншій здатне запобігти помилкам, прорахункам і негативним явищам, що особливо актуально для України.